

A. Dicționare

Bailly: A. Bailly, *Dictionnaire Grec-Français*, Hachette, Paris, 2000.

BDB: F. Brown, S. R. Driver, C. Briggs, *A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*, Houghton Mifflin, Boston-New York, 1907.

Dicționar latin-român, Editura Științifică, București, 1962.

Ciorănescu 2002: Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române* (tr. Tudora Șandru Mehedinți și Magdalena Popescu Marin), Saeculum I.O., București, 2002.

Th. Iordănescu, *Dicționar latin-român* (revizuire de M. Diaconescu și A.-C. Halichias), 2003.

Koehler-Baumgartner: L. Koehler, W. Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, Brill, Leiden, New York, Köln, 1994.

H. Liddell, Robert Scott, *A Greek-English Lexicon*, Harper & Brothers, New York, 1883.

Midrash: *The Midrash on Psalms*, trad. William Braude, New Haven, Yale University Press, 1959.

T.A. Lysaght, *Old Church Slavonic (Old Bulgarian) – Middle Greek – Modern English Dictionary*, Brüder Hollinek, Wien, 1983.

Fr. Miklosich, *Lexicon Palaeoslovenico-Graeco-Latinum*, Viena, 1862-1865.

R. Payne Smith, *A Compendious Syriac Dictionary* (ed, J. Payne Smith), Clarendon Press, Oxford, 1903.

Sander-Trenel: N. Sander, I. Trenel, *Dictionnaire Hebreu-Français*, B.A.I., Paris, 1859.

Vinereanu 2008: Mihai Vinereanu, *Dicționar etimologic al limbii române*, Alcor Edimpex, București, 2008.

B. Izvoare și lucrări de referință

Anania 2001a: *Biblia. Ediție jubiliară a Sfântului Sinod* (tr., introd. și postfață Bartolomeu Anania), IBMBOR, București, 2001.

Anania 2011: *Biblia cu ilustrații*, Jurnalul Național – Litera, București, 2011 (introd. și postfață Bartolomeu Valeriu Anania).

Ἀπολόγιον, Snagov, 1697 (B.A.R. CRV 106).

Antim, 1997: Antim, Ivireanul, *Opere*, ed. Gabriel Ștrempel, Minerva, București, 1997.

Arhiva British and Foreign Bible Society – Cambridge (*Records of the Editorial-Translations Department – Romanian, Minutes, Correspondence with Depots, Editorial Correspondence Inwards, Misc. Memos. Re. Scriptures for Rumania*).

Băltăceanu 2006: *Septuaginta* (ed. C. Bădiliță, F. Băltăceanu, M. Broșteanu), vol. IV/I (trad. și introd. de Francisca Băltăceanu și Monica Broșteanu), Colegiul Noua Europă - Polirom, București, Iași, 2006.

Biblia, Tomul 3, Tipografia Sfintei Episcopii, Buzău, 1855.

Biblia, Ediția Sfântului Sinod, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1914; 1936.

Galaction/Radu 1938: *Biblia* (prefață de Gala Galaction și Vasile Radu), Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”, București, 1938.

Biblia, IBMBOR, București, 1968, 1988 și 2014.

Biblia, Societatea Biblică Rusă, Sankt Petersburg, 1819.

Biblia, trad. Cornilescu, Societatea Evanghelică Română, 1921, și *Bibliile „Britanice”* 1871, 1874, 1911, 1921, 1924 și 1931, *Biblia* GBV 1990, *Biblia* NTR 2007.

Biblia adecă Dumnezeiasca Scriptură 1688, ediție jubiliară, IBMBOR, București, 1998.

Biblia Hebraica Stuttgartensia, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1997.

Biblia Sacra, trad. I. Heliade Rădulescu, Preve și Comp, Paris, 1858.

Biblia Sacra Psalmi, trad. C. Aristia, Societatea Ierografică Bretanică și Streină, București, 1859.

Biblia Sacra Vulgatae Editionis, Veneția, 1710.

The Biblical Qumran Scrolls, ed. Eugene Ulrich, Brill, Leiden-Boston, 2010.

Biblia Sacra, Psalmi (trad. C. Aristia), Societatea Ierografică Bretanică și Streină, București, 1859.

БІВЛІА, ВЪ СҮНПОДАЛЬНОЙ ТҮПОГРАФІИ, Москва, 1894.

БИБЛИЯ, ИЗДАНИЕ МОСКОВСКОЙ ПАТРИАРХИИ, Москва, 1956.

БІВЛІА, ДОНЕЦЬК, 2002 (retipărirea ediției 1900 a versiunii 1751)

Biblia Sacra Vulgata, German Bible Society, 2007.

BRV: Bianu I., Hodoș N. (ulterior Simonescu D.), *Bibliografia românească veche 1508-1830*, vol. I-IV, Socec, București, 1903-1944.

Candrea 1916: *Psaltirea Scheiană comparată cu celelalte Psaltiri din sec. XVI și XVII traduse din slavonește* (ed. și introd. I. A. Candrea), Socec, București, 1916.

Cantemir 1973: Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, (trad. P. Pandrea, ed. M. Popescu), Minerva, București, 1973.

Cartea Psalmilor, Societatea Biblică Britană și Străină, Goldner, Iași, 1867.

Cartea Psalmilor, Societatea Biblică Britană și Esternă, Weiss, București, 1866.

Cartea Psalmilor, trad. D. Cornilescu, Societatea Evanghelică Română, București, 1920.

Cartea Psalmilor – Sefer Tehilim (trad. Liviu Pandrea), Viața Creștină, Cluj, 1993.

Catavasier, București, 1715, (B.A.R., CRV 171 A)

Ceasoslov, Târgoviște, 1715 (B.A.R., CRV 170).

Ceaslov 1973: *Ceaslov*, IBMBOR, București, 1973.

Gheorghe Chivu, Mariana Costinescu, *Bibliografie filologică românească. Secolul al XVI-lea*, Editura Academiei, București, 1974.

Cobzaru 2007: *Psaltirea de'nțăles* (ed. și introd. Mihaela Cobzaru), Demiurg, Iași, 2007.

Codex Alexandrinus – photographical facsimile, British Museum, London, 1957.

Codex Sinaiticus (typographical facsimile), Leslie McFall, Cambridge, 2006.

Codex Vaticanus B, Instituto Poligrafico e Zecca dello Stato, 1999.

Codicele pribeagului Gheorghe Ștefan, Voievodul Moldovei (ed. N. Drăganu), „Ardealul”, Cluj, 1924.

Codicele voronețean (ed. Mariana Costinescu), Minerva, București, 1981.

Darlow-Moule: T. H. Darlow, H. F. Moule, *Historical Catalogue of Printed Bibles*, vol. II, part IV, British and Foreign Bible Society, London, 1923.

Dosoftei, 1980: Dosoftei, *Dumnezeiasca Liturghie 1679*, ediție critică de N. A. Ursu, MMB, Iași, 1980.

Bianu 1887: Dosoftei, *Psaltirea în versuri. Publicată de pe manuscrisul original și de pe edițiunea dela 1673* (ed. și introd. I. Bianu), Edițiunea Academiei, București, 1887.

Leon Dură, *Bibliografie vetero-testamentară românească din perspectivă tematică*, Logos, Râmnicu Vâlcea, 2005.

Eminescu 1985: Mihai Eminescu, *Opere*, vol. XIII (Publicistică), Editura Academiei, 1985.

Eminescu 1989: Mihai Eminescu, *Opere*, vol. XVI (Correspondență. Documentar), Editura Academiei, 1989.

Evhologhion adecă Molitvelnic, Râmnic, 1706 (B.A.R., CRV 150 A).

Evhologhion adecă Molitvelnic, Târgoviște, 1713 (B.A.R., CRV 164 A).

Τῆς Θειας Γραφῆς, Frankfurt, 1696 (online, prin Frankfurt Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek).

Gherman 2010: T. Corbea, *Psaltirea în versuri* (ed. și introd. Alin-Mihai Gherman), București, Editura Academiei, 2010.

Gheție/Teodorescu 2005: *Psaltirea Hurmuzaki* (ed. și introd. I. Gheție și M. Teodorescu), Ed. Academiei, București, 2005.

Goci 1998: Dosoftei, *Psaltirea în versuri* (ed. și postfață Aureliu Goci), Editura 100+1 Gramar, București, 1998.

Good News Bible, Bible Societies/Harpercollins, 1994.

Jan Kochanowski, *Psalterz Dawidów*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Varșovia, 1982.

Liturgier, Târgoviște, 1713 (B.A.R., CRV 164).

Micu 2000: *Biblia de la Blaj, 1795*, (trad. și introduceri Samui Micu, ediție de Ioan Chindriș), ediție jubiliară, Napoca Star - Tipografia Vaticana, Cluj - Roma, 2000.

Vasile Militaru, *Psaltirea în versuri*, Lumină din lumină, București, 2000.

Molitvelnic de-nțăles, Iași, 1681 (B.A.R., CRV 72).

Monumenta Linguae Dacoromanorum. Biblia 1688, Pars XI, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2003.

Neculce 1936: *Cronica lui Ion Neculce* (ed. Al. Procopovici), Scrisul Românesc, Craiova, 1936.

Nicodim 1944: *Biblia* (trad. și introd. Nicodim Munteanu), IBMBOR, București, 1944.

Noul Testament „britanic” (cu Psalmii), BFBS, 1859, 1863, 1867, 1871, 1875, 1877, 1881, 1917.

Noul Testament de la Bălgard 1648, Reîntregirea, Alba Iulia, 1998.

New Testament and Psalms in Church Slavic, Ostrog, 1580 (Darlow & Moule 8369, Bible Society, Cambridge University Library).

Origen 1875: *Origenis Hexaplorum*, Frederick Field (ed.), Clarendonianus, Oxford, 1875.

The Ostroh Bible 1581 (A Facsimile), St Andrews College, Winnipeg, 1983.

Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, Editura Enciclopedică, București, 2002.

The Peshitta Psalter, According to the West Syrian Text (ed. William Emery Barnes), Cambridge University Press, 1904.

Programele *Bible Works 9* și *STEP Bible 2.0*.

Psalmii, Societatea Ierografică Britanică și Străină, Tipografia Stephan Rassidescu, București, 1863.

Psalmii în traducerea lui Sadoveanu (ed. I. Opreșan), Saeculum, București, 1992.

Psalms in Greek according to the Septuagint (ed. Henry Barclay Swete), Cambridge University Press, 1896.

Psaltirea, IBMBOR, București, 1957.

Psaltirea Râmnic, 1725 (B.A.R., CRV 186).

Psaltirea Târgoviște, 1710 (B.A.R., CRV 161 B).

Psaltire (tr. în versuri de Dosoftei), Uniev, 1673 (CRV 65).

Psaltirea de'nțăles (tr. Dosoftei), Iași, 1680 (B.A.R., CRV 70).

Psaltirea lui David, trad. Calomira de Cimara, Lumina Moldovei, Iași, 1923.

Psaltirea Scheiană comparată cu celelate Psaltiri din sec. XVI și XVII traduse din slavonește, ed. I.-A. Candrea, Socec, București, 1916.

Psaltirea (trad. Gala Galaction și Vasile Radu), Editura IBBOR, București, 1929.

Psaltirea Blaj, 1780 (B.A.R. CRV 440).

Psaltirea București 1780 (B.A.R. CRV 441).

Psaltirea Râmnic 1793 (B.A.R. CRV 568A).

Psaltirea Buzău, 1703 (B.A.R., CRV 139 A+480).

Psaltirea Râmnic, 1784 (B.A.R., CRV 480).

Psaltirea (trad. Ioan Prale), Brașov, 1827 (CRV 1322).

Psaltirea de la Alba Iulia 1651 (ed. Mihai Moraru, Alexandra Moraru și Mihai Gherman, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2001.

Psaltirea, IBMBOR, București, 1957.

Psaltirea, Tipografia cărților bisericești, București, 1910.

Psaltirea Scheiană (1482) (ed. I. Bianu), Edițiunea Academiei, București (1889).

Psaltirea Scheiană – Ms. rom. 449.

Baker/Saldanha 2009: *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (ed. Mona Baker, Gabriela Saldanha), London/New York, 2009.

Septuaginta (ed. A. Rahlfs), German Bible Society, 1935.

Septuaginta, vol 1 (ed. C. Bădiliță, F. Băltăceanu, M. Broșteanu, D. Slușanschi), vol. 4 (ed. C. Bădiliță, F. Băltăceanu, M. Broșteanu), Colegiul Noua Europă – Polirom, București, 2004, 2006.

Sânta Scriptură a Vechiului Testament, Tomul al Doilea, Societatea Biblică Britană și Străină, Goldner, Iași, 1867.

Sfânta Scriptură, Institutul Biblic, București, 1936.

Șaguna 1856-8: *Biblia*, (ed. și prefață Andrei Șaguna), Tipografia Episcopiei Ardealului, Sibiu, 1856-1858.

Targum: *The Targum of Psalms*, traducere și note David Stec, Liturgical Press, Collegeville, Minnesota, 2004.

Toma 1976: Coresi, *Psaltirea slavo-română (1577)* (ed. și introd. Stela Toma), Editura Academiei, București, 1976.

Ursu 1974: Dosoftei, *Psaltirea în versuri* (ed. și introd. N.A. Ursu), MMS, Iași, 1974.

Ursu 1978: Dosoftei, *Opere, 1. Versuri* (Ed. și notă asupra ediției de N. A Ursu), Minerva, București, 1978.

Vita 1976: *The Vita of Constantine and the Vita of Methodius* (tr. Marvin Kantor și Richard White), University of Michigan, 1976.

C. Literatură secundară

Abrudan 1988: D. Abrudan, *Biblia lui Șerban tricentenară*, în Biserica *Ortodoxă Română*, an CVI (1988), nr. 9-10 (septembrie-octombrie), pp. 102-117.

Dumitru Abrudan, Gala *Galaction – inițiative și strădanii pentru un text scripturistic cât mai fidel surselor originale. 130 de ani de la naștere*,

http://www.tabor-revista.ro/in_ro.php?module=content_full&id=10487.

Dumitru Abrudan, *O dispută dintre Șaguna și Heliade Rădulescu pe tema traducerii Bibliei*, în *Revista teologică*, serie nouă an III (75), 1993, nr. 2, aprilie-iunie, pp. 44-53.

Adamescu 1920: G. Adamescu, *Istoria literaturii române*, Alcalay, București, 1920.

Pereț/Lihaciov/Kuzmina/Pigarev/Robinson 1963: V.P. Adrianova-Pereț, D.D. Lihaciov, V.D. Kuzmina, K.V. Pigarev și A.N. Robinson, *Istoria literaturii ruse* (tr. Tamara Gane și Tatiana Niculescu), vol. 1, București, 1963.

Alexandru 1957: D. Alexandru, *O luminoasă figură de monah cărturar: Grigorie Râmnicéanu*, în *Mitropolia Olteniei*, IX (1957), nr. 9-10, pp. 615-633.

Alexeev 1995: Anatoly Alexeev, *The Slavonic Bible and Modern Scholarship*, în *Jews and Slavs* (ed. Wolf Moskovich, Samuel Schwarzband, Anatoly Alekseev), vol. 3, Jerusalem, 1995, pp. 25-39.

Alter 2007: Robert Alter, *The Book of Psalms. A Translation with Commentary*, W.W. Norton & Company, New York, London, 2007.

Anania 2001b: Bartolomeu Valeriu Anania, *Introducere în citirea Sfintei Scripturi*, Renașterea Cluj Napoca, 2001

Andriescu 1978: Al. Andriescu, *Studiu introductiv*, în *Dosoftei, Opere*, vol. 1, Minerva, București, 1978, pp. v-lxxxvii.

Andriescu 2003: Al. Andriescu, *Psalmii în Literatura română*, în *Monumenta linguae Dacoromanorum*, vol. 11 *Liber Psalmorum* (ed. Al. Andriescu, E. Dima, M.A. Gherman), Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2003, pp. 5-144.

Atwood 2009: Craig Atwood, *The Theology of the Czech Brethren from Hus to Comenius*, University Park, Pennsylvania, 2009.

Avram 1964: Andrei Avram, *Contribuții la interpretarea grafiei chirilice a primelor texte românești*, în *Studii și cercetări lingvistice*, București, XV (1964), nr. 1-5.

Balotă 1925: A. Balotă, *La nasalisation et le rhotacisme dans les langues roumaine et albanaise*, Socec, București, 1925.

Barbu Bucur 1969: Sebastian Barbu Bucur, *Monumente Muzicale. Filotei Sin Agăi Jipei – prima Psaltichie românească cunoscută până acum*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an LXXXVII (1969), nr. 9-10, pp. 1066-1075.

Barbu Bucur 1980: Sebastian Barbu Bucur, *Învățămintul psaltic până la reforma lui Hrisant*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an XCVIII (1980), nr. 3-4, pp. 481-508.

Barbu Bucur 1981a: Sebastian Barbu Bucur, *Monumente muzicale în B.O.R. Filothei Sin Agăi Jipei – prima Psaltichie Românească (II)*, în *Glasul Bisericii*, an XL (1981), nr. 3-5, pp. 475-510.

Barbu Bucur, 1981b: Sebastian Barbu Bucur, *Filotei sin Agăi Jipei, Psaltichie rumânească*, vol. I, Editura Muzicală, București, 1981.

Barnstone 1993: Willis Barnstone, *The Poetics of Translation*, Yale University Press, New Haven – London, 1993.

Batalden 2004: Stephen Batalden, *The BFBS Petersburg Agency and Russian Biblical Translation 1856-1875*, în Stephen Batalden, Kathleen Cann, John Dean (editori), *Sowing the word. The Cultural Impact of the British and Foreign Bible Society 1804-2004*, Sheffield Phoenix Press, 2004, pp. 169-197.

Batalden/Cann/Dean 2004: Stephen Batalden, Kathleen Cann, John Dean (ed. și introd.), *Sowing the word. The Cultural Impact of the British and Foreign Bible Society 1804-2004*, Sheffield Phoenix Press, 2004.

György Bauhofer, *History of the Protestant Church in Hungary from the Beginning of the Reformation to 1850. With Special Reference to Transylvania* (tr. J. Craig), Phillips/Derby, Boston/New York, 1854.

Doru Bădără, *O ediție necunoscută a „Psaltirii în versuri” a lui Dosoftei*,

<http://www.bcub.ro/carti-vechi-rare/carte-romaneasca/o-editie-ne-cunoscuta-a-psaltirii-in-versuri-a-lui-dosoftei>.

Bădiliță 2004a: Cristian Bădiliță, *Eveniment editorial: Septuaginta în limba română (I)*, în *România literară*, nr. 10/17.03.2004, pp. 18-19.

Bădiliță 2004b: Cristian Bădiliță, *Eveniment editorial: Septuaginta în limba română (II)*, în *România literară*, nr. 11/24/03/2004, pp. 18-19.

Bădiliță 2004c: Cristian Bădiliță, Notă asupra traducerii, în *Septuaginta*, vol 1 (ed. C. Bădiliță, F. Băltăceanu, M. Broșteanu, D. Slușanschi), NEC/Polirom, București, 2004.

Bălan 1912: Nicolae Bălan, *Un congres biblic românesc*, în *Revista Teologică*, an VI (1912), nr. 2, pp. 41-50; nr. 3, pp. 73-83; nr. 4-5, pp. 138-145.

Bălan 1914: Ioan Bălan, *Limba cărților bisericești*, Tipografia Seminarului greco-catolic, Blaj, 1914.

Băltăceanu/Broșteanu 2004: Francisca Băltăceanu și Monica Broșteanu, *Septuaginta și Textul Masoretic*, în *Septuaginta*, vol. 1 (ed. C. Bădiliță, F. Băltăceanu, M. Broșteanu, D. Slușanschi), NEC/Polirom, București, 2004, pp. 23-29.

Bărbulescu 1900: I. Bărbulescu, *Cercetări istorico filologice*, Socec, București, 1900.

Bărbulescu 1904: Ilie Bărbulescu, *Fonetica alfabetului chirilic în textele românești din veacul XVI și XVII*, Tipografia Brătănescu, București, 1904.

Bărbulescu 1928: Ilie Bărbulescu, *Curențe literare la români în perioada slavonismului cultural*, Casa Școalelor, București, 1928.

Bérenger 2000: Jean Bérenger, *Tolérance ou paix de religion en Europe centrale (1415-1782)*, Honoré Champion, Paris, 2000.

Bianu 1904: Ioan Bianu, *Despre introducerea limbii românești în biserica românilor*, Carol Göbl, București, 1904.

Birtz 2013: Mircea Remus Birtz, *Considerații asupra unor traduceri biblice românești din sec. XIX-XX*, Napoca Star, Cluj Napoca, 2013.

Blaga 1994: Lucian Blaga, *Spațiul mioritic*, Humanitas, 1994.

BOR 1915: *Biblia cu litere străbune, ediția Sfântului Sinod*, în *Biserica Ortodoxă Română*, 1915, nr. 3, pp. 321- 322.

Jean Boulier, *Jean Hus*, Édition Complexe, Bruxelles, 1958.

Braniște 1968: Ene Braniște, *Cartea de cult tipărită între 1948 și 1958*, în *Douăzeci de ani din viața Bisericii Ortodoxe Române. La a XX-a aniversare a Prea Fericitului Patriarh Justinian*, IBMO, București, 1968, pp. 562-576.

Bratcher/Reyburn 1991: Robert Bratcher, William Reyburn, *A Translator's Handbook on The Book of Psalms*, United Bible Societies, New York, 1991.

Browne 1859: George Browne, *The History of the British and Foreign Bible Society, from its Institution in 1804, to the close of its Jubilee in 1854*, BFBS, London, 1859.

Buzatu 1961: D. Buzatu, *De la Vodița la Tismana*, în *Mitropolia Olteniei*, 1961, nr. 10-12, pp. 752-760.

Canton 1904: William Canton, *A History of the British and Foreign Bible Society* (vol. I), Murray, London, 1904.

Ignacio Carbajosa, *The Character of the Syriac Version of Psalms* (tr. Paul Stevenson), Brill. Leiden-Boston, 2008.

Cardaș 1967: Gheorghe Cardaș, *Teodor Corbea, poet și traducător al Psaltirii «vel pisar i cañelar» al împăratului Petru cel Mare*, în *Mitropolia Olteniei*, an XIX (1967), nr. 1-2 (ianuarie-februarie), pp. 28-44.

George Cansdale, *Animals of Bible Lands*, Paternoster Press, 1970.

Cartoian 1938: N. Cartoian, *Cărțile Populare ale Românilor*, Fundația pentru literatură și artă, București, 1938.

N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*, vol. II, Fundația regală pentru literatură și artă, București, 1942.

Căciulă 1958: Olimp Căciulă, *Cartea de cult în ultimul deceniu (1948-1958)*, în *Glasul Bisericii*, an XVII (1958), nr. 6-7, pp. 554-559.

Călinescu 1980: George Călinescu, *Istoria literaturii române*, Drăgan/Nagard, Madrid/Paris/Roma/Pelham, 1980.

Cândea 1963: V. Cândea, *Nicolae Milescu și începuturile traducerilor umaniste în limba română*, în *Limbă și Literatură*, VII (1963), pp. 29-76.

Cheyne 1904: T. K. Cheyne, *The Book of Psalms, Translated from a Revised Text with Notes and Introduction*, Kegan Paul, London, 1904.

Chialda 1964: Mircea Chialda, *Despre Psaltire*, în *Glasul Bisericii*, an XXIII (1964), nr. 7-8 (iulie-august), 645-649.

Del Chiaro, 1929: Anton-Maria del Chiaro Fiorentino, *Revoluțiile Valahiei* (tr. S. Cris-Cristian), Viața Românească, Iași, 1929.

Chindriș 2000: *Biblia de la Blaj, 1795*, (ed. și postfață de Ioan Chindriș), ediție jubiliară, Napoca Star - Tipografia Vaticană, Cluj - Roma, 2000.

Chindriș 2005: *Biblia Vulgata – Blaj* (ed. și introd. Ioan Chindriș), Editura Academiei Române, București, 2005.

Chindriș, 2005: Ioan Chindriș, *Testamentul lui Petru Pavel Aron*, introducere la *Biblia Vulgata Blaj 1760-1761*, vol. I, Editura Academiei, București, 2005, pp. xi-lxxviii.

Chindriș 2010 : Ioan Chindriș, *Tradiție și inovație latinistă în Biblia lui Timotei Cipariu*, Galaxia Gutenberg, 2010.

Ioan Chindriș Niculina Iacob, *Samuil Micu*, Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2010.

Gheorghe Chivu, *Antim Ivireanul and the Unification of Old Romanian Literary Language*, în *Text și discurs religios*, VI (2014), pp. 189-199.

Chivu 2011: Gheorghe Chivu, *Psaltirea – de la litera la spiritul textului sacru. Considerații asupra unui manuscris moldovenesc de la mijlocul secolului al XVII-lea*, în *Text și discurs religios*, III (2011), pp. 37-43.

W.J. Chwalewik & W. Bruchnalski, *Jan Kochanowski*, în *Slavonic & East European Review*, Vol. 9. No. 25 (Jun.1930), pp. 56-78.

Ciobanu 1941: Ș. Ciobanu, *Începutul scrisului în limba românească*, Imprimeria Națională, București, 1941.

Ștefan Ciobanu, *Versuri poloneze necunoscute în opera mitropolitului Moldovei*, Dosoftei, „Bucovina”, București, 1940.

Cocora 1955: Gabriel Cocora, *O sută de ani de la tipărirea Bibliei de la Buzău*, în *Glasul Bisericii*, an XIV (1955), nr. 3-4. pp. 211-216.

Cocora 1961: Gabriel Cocora, *O sută de ani de la moartea episcopului Filotei al Buzăului, 16 august 1860-16 august 1960*, în *Glasul Bisericii*, an XX (1961), nr. 1-2, pp. 136-156.

Cocora 1960: G. Cocora, *Tipografia și tipărițiile de la Episcopia Buzăului*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an LXXVIII (1960), nr. 3-4, pp. 286-331.

Nicolae Colan, *Biblia și intelectualii*, „Revista Teologică”, Sibiu, 1929.

Emanuel Conțac, *Mentalități culturale românești și concepții teologice ortodox-răsăritene reflectate în lexicul și stilul traducerilor românești ale Noului Testament*, Universitatea din București, 2009 (teză de doctorat).

Conțac 2011a: Emanuel Conțac, *Dilemele Fidelității. Condiționări culturale și teologice în traducerea Bibliei*, Logos, Cluj-Napoca, 2011.

Coțac 2011b: Emanuel Coțac, *Tradiția biblică românească. O prezentare succintă din perspectiva principalelor versiuni românești ale Sfintei Scripturi*, în *Studii Teologice*, 2011, nr. 2, pp. 159-245.

Coțac 2014: Emanuel Coțac, *Cornilescu*, Logos – Risoprint, Cluj Napoca, 2014.

Cooper 2003: Henry Cooper, *Slavic Scriptures*, Madison-Teaneck, London, 2003.

Cornilescu 1923: D. Cornilescu, *Câteva lămuriri în chestiuni de traducere a Bibliei*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an 41 (1923), nr. 8 (mai), 567-570.

Cornițescu 2008: Emilian Cornițescu, *Vechiul Testament – izvor spiritual al limbii român*, Europolis, Constanța, 2008.

Emilian Cornițescu, *Sfânta Scriptură în limba română. La împlinirea a 300 de ani a Bibliei de la București (1688-1988)*, în *Glasul Bisericii*, an XLVI (1988), nr. 5 (septembrie-octombrie), pp. 80-96.

Emilian Cornițescu, *Sfânta Scriptură în mâna credinciosului. Îndreptar pentru folosirea ei*, în *Ortodoxia*, an XXXII (1980), nr. 2 (aprilie-iunie), pp. 299-307.

A. Crăciunescu, *Mitropolitul Andreiu și Sf. Scriptură*, în *Revista Teologică*, an III (1909), nr. 1 (ianuarie), pp. 440-457.

Cunescu 1969: Gheorghe Cunescu, *Gala Galaction, traducător biblic. La a 90-a aniversare a nașterii scriitorului*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an LXXXVII (1969) nr. 3-4 (martie-aprilie), pp. 312-329.

David 1974: Petru David, *Mitropolitul Dosoftei, apărător luminat al Ortodoxiei*, în *Mitropolia Olteniei*, an XXVI (1974), nr. 9-10 septembrie-octombrie, pp. 744-758.

David 1957: P. I. David, „*Biblia*” britanică (a lui D. Cornilescu), o traducere favorabilă prozelitismului sectant, în *Glasul Bisericii* XLVI (1957), nr. 9 (septembrie-octombrie), pp. 23-40.

Declaissé/Jacobson/Tanner 2014: Nancy Declaissé-Walford, Rolf. A. Jacobson, Beth Laneel Tanner, *The New International Commentary on the Old Testament. The Book of Psalms*, Eerdmans, Grad Rapids/Cambridge, 2014.

Athan Delicostopoulos, *Major Greek Translations of the Bible*, în *The Interpretation of the Bible. The International Symposium in Slovenia* (ed. Jože Krašovec), Sheffield, 1999, pp. 297-316.

Densușianu 1885: A. Densușianu, *Istoria limbei și literaturii române*, Tipografia Națională, Iași, 1885.

Densușianu 1898: O. Densușianu, *Istoria literaturii române*, Drugescu, București, 1898.

Densușianu 1977: Ovid Densușianu, *Limba română în sec al XVII-lea. Evoluția estetică a limbii române*, în *Opere* (ed. Valeriu Rusu), vol. 3, Minerva, București, 1977.

Dinu 2007: Mihai Dinu, „Bătrânul poet dintâi” – incursiune în poezia și poezia dosofteiană, Editura Academiei, București, 2007.

Dobrescu 1906: N. Dobrescu, *Istoria Bisericii Române din Oltenia în timpul ocupațiunii austriace*, Carol Göbl, București, 1906.

Vladimir Dogaru, *Eminescu și Dosoftei, înrudiri lexicale*, în *Mitropolia Olteniei*, an XXXI (1979), nr. 4-6 (aprilie-iunie), pp. 388-393.

Drăganu 1933: N. Drăganu, *România în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și a onomasticeii*, Imprimeria Națională, București, 1933.

Al. T. Dumitrescu, G.M. Ionescu, *Istoria seminarelor preoțești*, Socec, București, 1906.

Dură 2004: N. Dură, *Biblia de la 1688, expresia umanismului filologic contemporan*, în *Ortodoxia*, 2004, nr. 1-2, pp. 26-33.

Nicolae Dură, *Biblia de la București (1688). 300 de ani de la prima tipărire integrală a Bibliei în versiune românească*, în *Studii teologice*, seria a II-a, an XL (1988), nr. 6 (noiembrie-decembrie), pp. 9-29.

Al. Elian, *Dosoftei poet laic*, în *Contemporanul*, nr. 2 (1967), p. 3.

Estin 1984: Colette Estin, *Les Psautiers de Jérôme*, San Girolamo, Roma, 1984.

Faifer 1979: F. Faifer, *Antim Ivireanul*, în *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900* (ed. Crețu, S., Șuiu, R., Drăgoi G.), Editura Academiei, București, 1979.

Buist Fanning, *Verbal Aspect in New Testament Greek*, Clarendon Press, Oxford, 1990.

Fizman 1988: Samuel Fizman, *Introduction*, in *The Polish Renaissance in its European Context* (ed. S. Fizman) Indiana University Press/Bloomington and Indianapolis, 1988, pp. xiii-xxviii.

Florescu 2011: Florin Florescu, *Literalism și traducere liberă în tradiția biblică românească*, Universitatea "Al. I. Cuza" Iași, 2011 (teză de doctorat).

Radu Florescu, *The Influence of Bible Societies in the Development of the Romanian Literary Language*, în *Revue Roumaine d'Histoire*, an XXXI (1992), nr. 1-2, pp. 159-165.

Frick 1989: David Frick, *Polish Sacred Philology in the Reformation and the Counter-Reformation*, University of California Press, Berkeley/Los Angeles/London, 1989.

Thomas Fudge, *The Crusade against Heretics in Bohemia*, Ashgate, Aldershot/Burlington, 2002.

Fudge 2014: Thomas Fudge, *Heresy and Hussites in Late Medieval Europe*, Ashgate, Farnham/Burlington, 2014.

Thomas Fudge, *Jah Hus. Religious Reform and Social Revolution in Bohemia*, I. B. Tauris, London/New York, 2010.

Gafton 2005: Alexandru Gafton, *După Luther. Traducerea vechilor texte biblice*, Editura Universității „Al.I. Cuza”, Iași, 2005.

Gafton 2012: Alexandru Gafton, *De la traducere la norma literară. Contribuția traducerii textului biblic la constituirea vechii norme literare*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2012.

Gagiu 1966: Ioan Gagiu, *Mario Ruffini, „La traduzione cattolica della Bibbia in romeno...”*, în „*Orientalia Christiana periodica*”, vol XXXI, fasc. 1, Roma, 1965 (recenzie), în *Ortodoxia*, an XVIII (1966), nr.4 (octombrie-decembrie), pp. 579-588.

Galaction 1973: Gala Galaction, *Jurnal* (ed. M. Țuculescu, T. Vârgolici), Minerva, București, 1973.

Gala Galaction, *Jurnal* (ed. T. Vârgolici), Vestala, București, 2007.

Gala Galaction, *Biblia românească*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an LXI (1943), nr. 4-6 (aprilie-iunie), pp. 176-183.

Galaction/Radu 1930: Gala Galaction și Vasile Radu, *În jurul Sfințelor Scripturi*, în *Viața Românească*, an XXII (1930), nr 9-10 (septembrie-octombrie), pp. 199-230.

Gaster 1891: Moses Gaster, *Crestomație română* (cu introducere), vol. I, Leipzig/București, 1891.

Gârbe 2009: Maria Gârbe, *Livia Bacâru. Caiet bibliografic*, Eurotip, Baia Mare, 2009.

Ghenadie 1886: Ghenadie, Craioveanul, *Din istoria Bisericii Românilor. Mitropolia Ungro-Valachiei. Condica Sfântă*, vol. I., Tipo-litografia cărților bisericești, București, 1886.

Gheție 1965: Ion Gheție, *Localizarea textelor vechi românești după criterii lingvistice*, în *Studii și cercetări lingvistice*, an XVI (1965), nr. 3, pp. 391-406.

Gheție 1968a: Ion Gheție, Cu privire la textele slavo-române cu traducere interlineară din secolele al XVI-lea și al XVII-lea, în *Limba Română*, an XVII (1968), nr. 1, pp. 75-78.

Gheție 1968b: Ion Gheție, *Maramureșul anilor 1500 – patrie a textelor rotacizante?* în *Limba Română*, an XVII (1968) nr. 3, pp. 251-258.

Gheție 1974: Ion Gheție, *Din nou despre Simbolul Atanasian din Psaltirea Scheiană*, în *Limba Română*, an XIII (1974), nr. 3, pp. 243-244

Ion Gheție, *Începuturile scrisului în limba română. Contribuții filologice și lingvistice*, Editura Academiei, București, 1974.

Gheție 1977: Ion Gheție, *Originile scrisului în limba română, în Istoria limbii române literare. Epoca veche (1532-1780)* (ed. Ion Gheție), Editura Academiei, București, 1977, pp. 69-76.

Gheție 1980: Ion Gheție, *Factori interni și factori externi în problema începuturilor scrisului în limba română*, în *Limba Română*, an XXIX (1980), nr. 2, pp. 123-127.

Gheție 1981: Ion Gheție, *Maramureșul și textele rotacizante*, în *Limba română*, an XXX (1981), nr. 2 (martie-aprilie), pp. 155-164.

Gheție/Mareș 2001: I. Gheție & A. Mareș, *De când se scrie românește?* Univers Enciclopedic, București, 2001.

Giergielewicz 1988: Mieczysław Giergielewicz, *Jan Kochanowski's Versification*, în *The Polish Renaissance in its*

European Context (ed. S. Fisman) Indiana University Press/Bloomington and Indianapolis, 1988, pp. 357-373.

Susan Gillingham, *Psalms Through the Centuries*, Blackwell, Malden/Oxford/Carlton, 2008.

Alexandru Grama, *Introducțiunea Santei Scripturi ca cunoscintia previa la studiulu S Religioni în gimnasiale superioare gr.-catolice*, Tipariului Seminariului Archiepiscopale, Blasiu, 1878.

Greceanu 1970: Radu Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu voievod* (ed. Aurora Ilies) Editura Academiei, București, 1970.

Hermann Gunkel (completat de Joachim Begrich), *Introduction to Psalms. The Genres of the Religious Lyric of Israel* (tr. James Nogalski), Mercer University Press, Macon/Georgia, 1998.

Haneș 1962 : Petre Haneș, *Nicolae Milescu, traducătorul Bibliei de la 1688*, în *Glazul Bisericii*, an XXI (1962), nr. 9-10 (septembrie-octombrie), pp. 942-964.

Haneș 1964: Petre Haneș, *Nicolae Milescu și Biblia grecească Glykys (1687) din Veneția*, în *Glazul Bisericii*, an XXIII (1964), nr 9-10 (septembrie-octombrie), pp. 915-923.

Hasdeu 1866: B.P. Hasdeu, *Nicolae Milescu Spătarul*, în *Satyru*, I (1866), nr. 13.

Hasdeu 1984: B.P. Hasdeu, *Cuvente den bătrâni II*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1984.

Havelka 1938: Emanuel Havelka, *Husitské katechismy*, Nákladem České Akademie, Praga, 1938.

Heliade 1973: Ion Heliade Rădulescu, *Scrieri lingvistice* (ed. Ion Popescu Sireteanu), Editura Științifică, București, 1973.

I. Heliade Rădulescu, *Opere* (ed. D. Popovici), Fundația pentru Literatură și Artă Regele Carol II, București, 1939-1943.

Howsam 2004: Leslie Howsam, *The Bible Society and the Book Trade*, în Stephen Batalden, Kathleen Cann, John Dean (editori), *Sowing the word. The Cultural Impact of the British and Foreign Bible Society 1804-2004*, Sheffield Phoenix Press, 2004, pp. 24-38.

William Holladay, *The Psalms through Three Thousand Years*, Fortress Press Minneapolis, 1996.

Niculina Iacob, Ioan Chindriș, *Bibliile blăjene din secolul al XVIII-lea – modelatoare ale culturii și limbii române literare premoderne*, în *Annales Universitatis Apulensis, Series Historica*, I (2007), nr. 11, pp. 61-83.

Iacob 2000: Niculina Iacob, *Limbaajul biblic românesc (1640-1800)*, Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, 2000.

Niculina Iacob, Ioan Chindriș, *Școala latinistă și traducerea Bibliei în limba română*, în *Transilvania*, 2013 nr. 5-6, pp. 1-12.

Ionescu 1927: D.G. Ionescu, *Seminarul din Buzău*, București, 1927.

Ion Ionescu, *Petre Ștefan, Tipograful Coresi, logofăt pământean, în Limbă și literatură. București, XVIII (1968) p. 13-25* (recenzie), în *Biserica Ortodoxă Română*, an LXXXVII (1969), nr. 7-8 (iulie-august), pp. 846-851.

Ion Ionescu, *Traduceri și ediții ale Sfintei Scripturi în limba română*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an CVI (1998), nr. 1-6 (ianuarie-iunie), pp. 196-209.

Ionescu 1909: Gheorghe Ionescu Buzău, *Viața și activitatea lui Filoteiu, episcopul Buzăului (1850-1860)*, Tipografia Joseph Göbl, București, 1909.

Gheorghe Ionescu, *Viața și Activitatea lui Filotei, Episcopul Buzăului, 1850 –1860*, ediția a II-a, Tipografia „Lupta”, București, 1941.

Alexandru Ioniță, *Tit Simedrea Mitropolitul, Ex Ponto*, Constanța, 2002.

Ioniță 1988: Viorel Ioniță, *Biblia lui Șerban Cantacuzino în contextul traducerilor europene*, în *Mitropolia Olteniei*, an XL (1988), nr. 6 (noiembrie-decembrie), pp. 59-67.

Iorga 1901: Nicolae Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (1688-1821)*, Minerva, București, 1901.

Iorga 1904: Nicolae Iorga, *Istoria literaturii religioase a românilor până la 1688*, Socec, București, 1904.

Iorga 1910: Nicolae Iorga, *Viața și domnia lui Barbu Dimitrie Știrbei*, Tipografia „Neamul Românesc”, Vălenii de Munte, 1910.

Iorga 1915a: Nicolae Iorga, *În legătură cu Biblia de la 1688 și Biblia de la 1667 a lui Nicolae Milescu*, Socec-Suru, București, 1915.

Iorga 1915b: *Istoria românilor prin călătorii* (cap. xxi *Alți călători supt Matei Basarab și Vasile Lupu*), Socec, București, 1915.

Iorga 1926: Nicolae Iorga, *Istoria literaturii române*, vol. II, Editura librăriei Pavel Suru, București, 1926.

Iorga 1928a: Nicolae Iorga, *Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor*, vol. I-II, Editura Ministerului de Culte, București, 1928.

Iorga 1928b: Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călătorii*, vol. I, Casa Școalelor, București, 1928.

Irinel 2011: Gheorghe Irinel, *Opera Patriarhului Nicodim Munteanu – izvor de formare morală și religioasă*, Editura Sf. Nicolae, Iași, 2011.

Istrate 1963: G. Istrate, *Caracterul regional al textelor noastre vechi*, în *Studii și cercetări științifice*, Academia RPR, Filiala Iași, Filologie, an XIV (1963), fasc. 1, pp. 1-17.

Iustin, Patriarhul, *Dosoftei mitropolitul și alte scrieri*, Episcopia Argeșului/Anastasia, 2003.

Ivănescu 1959: G. Ivănescu, *Elemente maramureșene în limba tipăriturilor lui Coresi*, în *Studii și cercetări științifice*, Acad. RPR, Filiala Iași, Filologie, An. X (1959), fasc. 1-2, pp. 19-32.

Janse 2009: Sam Janse, „*You are My Son*”. *The Reception History of Psalm 2 in Early Judaism and the Early Church*, Peeters, Leuven/Paris/Walpole, 2009.

Jeř 1988: Jiří Jeř, *The Hussite Revolution*, Orbis Press, Prague, 1988.

Jobes/Silva 2000: Karen Jobes, Moisés Silva, *Invitation to the Septuagint*, Baker Academic, Grand Rapids, Michigan, 2000.

Constantin Karadja, *Despre lucrul apostolesc al lui Coresi de la 1563*, Cultura Națională, București, 1924.

Kelly/Mynatt/Crawford 1998: Page Kelly, Daniel Mynatt, Timothy Crawford, *The Masorah of Biblia Hebraica Stuttgartensia*, Eerdsman, Grand Rapids – Michigan/Cambridge UK, 1998.

István Keul, *Early Modern Religious Communities in East-Central Europe. Ethnic Diversity, Denominational Plurality and Corporative Politics in the Principality of Transylvania (1521-1691)*, Brill, Leiden/Boston, 2009.

Langlade 1932: Jacques Langlade, *Jean Kochanowski, l'homme*, Paris, 1932.

Lapedatu 1906: A. Lapedatu, *Damaschin - episcopul și dascălul*, Carol Göbl, București, 1906.

Lunt 1976: Horace Lunt, *The Byčkov Psalter*, în *Slovo* (Zagreb), 25-26 (1976), pp. 255-261.

Lupaș 1911: Ioan Lupaș, *Mitropolitul Andreiu Șaguna*, Tiparul Tipografiei arhiecezane, Sibiu, 1911.

Maior, 1975: P. Maior, *Scieri*, București, Minerva, 1975.

Manolache 1945: N. Manolache, *Contribuție la Bibliografia Înalt Prea Sfințitului Nicodim, Patriarhul României*, în *Glasul Bisericii*, an IV (1945) nr. 13-18, pp. 196-208.

Grigorie Marcu, *Un eveniment bisericesc Biblia din 1968*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an LXXXVII (1969), nr. 5-6 (mai-iunie), pp. 483-486.

Grigorie Marcu, *Sfânta Scriptură în limba română. Unele date memorabile*, în *Mitropolia Olteniei*, an IX (1957), nr. 3-4 (martie-aprilie), pp. 149-160.

Grigorie Marcu, *Sfânta Scriptură „în pom românesc” (100 de ani de la apariția Bibliei lui Șaguna)*, în *Mitropolia Ardealului*, an II (1958), nr. 11-12 (noiembrie-decembrie), pp. 782-812.

Mareș 1972: Alexandru Mareș, *O nouă Psaltire slavo-română manuscrisă din secolul al XVI-lea*, în *Studii de limbă literară și filologie* (ed. Ion Gheție), vol. II, Editura Academiei, București, 1972, pp. 259-299.

Mareș 2005: Alexandru Mareș, *Sciere și cultură românească veche*, Editura Academiei, București, 2005.

Mareș 2007: Alexandru Mareș, *Scierea tainică la români*, Fundația pentru Știință și Artă, 2007.

Matthews 1950: W.K. Matthews, *Sources of Old Church Slavonic*, în *The Slavonic and East European Review*, vol. 28, no. 71 (Apr. 1950), pp. 466-485

Mazilu 1999: Dan Horia Mazilu, *Introducere la Opera lui*

Antim Ivireanul, Minerva, București, 1999.

Mazilu 1976: Dan Horia Mazilu, *Barocul în literatura română din secolul al XVII-lea*, Minerva, București, 1976.

Mazilu 1997: Dan Horia Mazilu, *Dosoftei înnoitorul*, în *Armonia*, an V (1997), nr. 1 (18), pp. 12-13.

Veniamin Micle, *Despre Mitropolitul Dosoftei inedit*, în *Mitropolia Olteniei*, an XXVIII (1976), nr. 5-6 (mai-iunie), pp. 463-465.

Mihăescu 1966: Haralambie Mihăescu, *Influența grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea*, Editura Academiei, București, 1966.

Mihăilă 2014: Alexandru Mihăilă, *Non-Septuagintal Influences on the Bucharest Bible of 1688*, în *Text și discurs religios*, vol. VI (2014), pp. 15-26.

Mihăilă 2009: Alexandru Mihăilă, *Balaurul „Jucăuș”*. *Despre Psalmul 103. 27*, în *Ziarul Lumina*, 6 august 2009.

Mihăilă 1972: G. Mihăilă, *Contribuții la istoria culturii și literaturii române vechi*, Minerva, București, 1972.

Mihoc 1990: V. Mihoc, *Antim Ivireanul și contribuția sa la desăvârșirea formei textelor biblice românești*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an CVIII (1990), nr. 1-2, pp. 169-194.

Mironescu 1929: Athanasie Mironescu, *Un Psalm din Psaltirea trad. de Păr. Gala Galaction*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an 47 (1929), nr. 5 (578), mai, pp. 469-474.

Mironescu 1931: Athanasie Mironescu, *Psaltirea tradusă din evreește de preoții V. Radu și Gala Galaction*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an XLIX (1931), nr. 10 (octombrie), pp. 649-660; nr. 11 (noiembrie), pp. 750 -762.

Nicolae Mladin, *Samuil Micu Clain despre dezbinarea Bisericii și despre posibilitatea reunirii lor*, în *Mitropolia Ardealului*, an II (1958), nr. 11-12 (noiembrie-decembrie), pp. 829-848.

Moceanu 2003: Ovidiu Moceanu, *Teologie și Filologie, Andrei Șaguna vs. Ion Heliade Rădulescu*, Paralela 45, Pitești, 2003.

Molin 1966: Molin, V., *Unde a învățat Antim Ivireanul meșteșugul de ‘Typarnic’*, în *Glasul Bisericii*, XXV (1966), nr. 9-10,

pp. 839-844.

Moraru 2001: Mihai Moraru, *Locul Psaltirii de la Alba Iulia (1651) între traduceri românești ale Cărții Psalmilor*, în *Psaltirea Alba Iulia 1651-2001*, Reîntregirea, Alba Iulia, 2001, pp. 37-45.

Sigmund Mowinkel, *The Psalms in Israel's Worship* (tr. R. Ap.-Thomas), Eerdsmans, Grand Rapids/Cambridge, 2004.

Mozley 1905: F. W. Mozley, *The Psalter of the Church. The Septuagint Psalms Compared with the Hebrew*, Cambridge University Press, 1905.

Munteanu 2008: Eugen Munteanu, *Lexicologie biblică românească*, Humanitas, 2008.

Munteanu 2012: Eugen Munteanu, *Tradiția biblică românească. O prezentare sintetică*, în *Anuarul de Lingvistică și Istorie Literară*, LII (2012), București, pp. 11-37.

Murdock 2000: Graeme Murdock, *Calvinism on the Frontier 1600-1660. International Calvinism and Reformed Church in Hungary and Transylvania*, Clarendon Press, Oxford, 2000.

Neaga 1970: N. Neaga, *Psaltirea românească din 1570 – 400 de ani de la tipărirea ei*, în *Mitropolia Ardealului*, 1970, nr. 4-6, pp. 257-261.

Eugen Negrici, *Expresivitatea involuntară*, Cartea Românească, București, 1977.

Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Cartea Românească, București, 2008.

Nicodim 1928: Nicodim Munteanu, *Răspuns unei critici, în Biserica Ortodoxă Română*, seria III, anul XLVI (1928), nr. 3 (martie), pp. 264-270.

N.I. Nicolaescu, *Scurt Istoric al Traducerii Sfintei Scripturi. Principalele Ediții ale Bibliei în Biserica Ortodoxă Română*, în *Studii Teologice*, Seria a II-a, an XXVI (1974), nr. 7-8 (septembrie-octombrie), pp. 489-521.

Nida 1964: Eugene A. Nida, *Towards a Science of Translating. With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*, E.J. Brill, Leiden, 1964.

Nifon 1851: Nifon Mitropolitul, *Tipic bisericesc*, Tipografia lui Anton Pann, București, 1851.

Odobescu 1924: Al. Odobescu, *Psaltirea lui Coresi*, Steinberg, București, 1924.

Olariu 2003: V. Olariu, *Studiu lingvistic asupra textului Bibliei de la Sankt Petersburg*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2003 (teză de doctorat).

Onițiu 1912: Onițiu, V. *Din cele trecute vremi... Însemnări despre începuturile graiului, culturii și literaturii neamului românesc*, Concordia, Arad, 1912.

Onu 1987: Liviu Onu, *Și totuși, Spătarul Nicolae Milescu. O problemă controversată de paternitate literară*, în *Revista de istorie și teorie literară*, an XXXV (1987), nr. 3-4 (iulie-decembrie), pp. 239-242.

The Oxford Dictionary of the Christian Church (ed. F.L. Cross, E.A. Livingstone), Clarendon Press, 2005.

The Oxford Handbook of The Psalms (ed. William Brown), University Press, 2014.

John Owen, *History of the Origin and first Ten Years of the British and Foreign Bible Society*, London, 1816.

Pașca 1956: Șt. Pașca, *Contribuții la istoria începutului scrisului românesc*, în *Cercetări de lingvistică*, an I (1956), pp. 79-90.

Pava 1959: R. Pava, *Criptograma din Psaltirea Scheiană*, în *Studii și Materiale de Istorie Medie*, III, 1959, pp. 365-372.

Eugen Pavel, *Cartea Sfântă*, în *Biblioteca Bucureștilor*, an VI, nr. 2, pp. 8-12.

Eugen Pavel, *The Slavonic Model Versus the Latin Model in the Romanian Biblical Texts*, în *Dacoromania*, serie nouă, an XIX (2014), nr. 1, pp 82-98.

Panaiteescu 1965: P.P. Panaiteescu, *Începuturile și biruința scrisului în limba română*, Editura Academiei, București, 1965.

Păcurariu 1994: Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II-III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.

Pells 1911: S. F. Pells, *Lectures on the texts of the Bible and our English translations*, Simpkin, London, 1911.

Pentiuc 2014: Eugen Pentiuc, *The Old Testament in Eastern Orthodox Tradition*, Oxford University Press, New York, 2014.

Picioruș 2014: Gianina Maria-Cristina Picioruș, *Utilizarea Psaltirii în Didahiile lui Antim Ivireanul*, în colecția *Studii literare*, vol. I, *Teologie pentru azi*, București 2014, pp. 20-93.

Piru 1970: Alexandru Piru, *Istoria literaturii române. Vol. I, Perioada veche*. Didactică și Pedagogică, București, 1970.

Antonie Plămădeală, *Clerici ortodocși, ctitori de limbă și cultură românească*, IBMBOR, București, 1977.

Antonie Plămădeală, *Dascăli de cuget și simțire românească*, IBMBOR, București, 1981.

Antonie Plămădeală, *Mitropolitul Ardealului, Andrei Șaguna – „mare și rar bărbat al națiunii române”*, în *Revista Teologică*, serie nouă, an III (75), 1993, nr. 2 (aprilie-iunie), pp. 25-29.

Antonie Plămădeală, *Biblia de la București. Cine a făcut traducerea?* în *Biserica Ortodoxă Română*, an XCVI (1978), nr. 9-10 (septembrie-octombrie), pp. 1004-1019.

Pop 1962: G. T. Pop, *Biblia în traducerea lui Nicolae Milescu*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an LXXX (1962), nr. 9-10 (septembrie-octombrie), pp. 958-963.

Popea 1879: Nicolae Popea, *Archiepiscopul și mitropolitul Andreiu Baron de Șaguna*, Tipariul tipografiei arhidiecezane, Sibiu, 1879.

Popescu 1945: Teodor Popescu, *Opera Scrisă a Înalt Prea Sfințitului Patriarh Nicodim*, în *Glasul Bisericii*, an IV (1945), nr. 13-18, pp. 129-131.

Stanley Porter, *Verbal Aspect in the Greek of the New Testament, with Reference to Tense and Mood*, Lang, New York/Bern/Frankfurt/Paris, 1989.

Pound 1954: *Literary Essays of Ezra Pound* (ed. T.S. Eliot), Faber&Faber, London, 1954.

Pușcariu 1930: Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române. Epoca veche*, Krafft&Drotleff, Sibiu, 1930.

Prayer 2006: *Prayer Book/Προσευχηταρι*, Greek Orthodox Metropolis of Toronto, 2006.

Prelipcean/Neaga/Bârna/Chialda 2003: V. Prelipcean, N. Neaga, Ghe. Bârna, M. Chialda, *Studiul Vechiului Testament pentru Facultățile de Teologie*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2003.

Regleanu 1941: M. Regleanu, *Contribuții la cunoașterea*

episcopului de Râmnic, Damaschin, în Hrisovul, I (1941), pp. 442-449.

Robertson 1996: Edwin Robertson, *Taking the Word to the World. 50 Years of the United Bible Societies*, Thomas Nelson, Nashville/Atlanta/London/Vancouver, 1996.

Roe 1965: James Moulton Roe, *A History of The British and Foreign Bible Society 1905-1954*, BFBS, London, 1965.

Roman, 1974a: A. Roman, *Contribuții la problema unificării limbii române literare (în legătură cu edițiile românești din secolul al XVIII-lea ale 'Psaltirii', din Limba Română, an XXIII (1974), nr. 1, pp. 13-24.*

Roman 1974b: A. Roman, *Psaltirile românești din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea. Probleme de filiație, în Limba Română, an. XXIII (1974), nr. 3, pp. 233-242.*

Rosetti 1947: *Mélanges de linguistique et de philologie*, A. Rosetti (ed.), Einar Munkegaard, Copenhagen/Institutul de Linguistică Română, București, 1947.

Rosetti 1968: Alexandru Rosetti, *Istoria limbii române de la origini pînă la secolul al XVII-lea*, Editura pentru literatură, București, 1968.

Rudis Indigestaque Moles or Suspicions of the Tendency of the Present Bible Society, Most Humbly Submitted to The Episcopal Bench, by a Minister of the Establishment, London, 1812.

Rules 1906: *Rules for the Guidance of Translators, Revisers & Editors Working in Connection with the British and Foreign Bible Society*, London, BFBS, 1906 – și de celelalte ediții ale epocii: 1900, 1917, 1925, 1932.

Sacerdoțeanu 1960: A. Sacerdoțeanu, *Tipografia Episcopiei Râmnicului 1705-1825, în Mitropolia Olteniei, an XII (1960), nr. 5-6, pp. 291-349.*

John H. Sailhamer, *The Translational Technique of the Greek Septuagint for the Hebrew Verbs and Participles in Psalms 3-41*, Lang, New York/Bern/Franfurt/Paris, 1990.

Savelovici 2012: Anton Savelovici, *Textul Sfintei Scripturi în Biserica Ortodoxă Română*, Valahia&Bibliotheca, Târgoviște, 2012.

Săsăujan 2005: Mihai Săsăujan, *Biserică greco-neunită sau Biserică greco-răsăriteană? Considerații istorice și eclesiologice ale episcopului Andrei Șaguna la mijlocul secolului al XIX-lea*, în *Studii Teologice*, seria III an I (2005), nr. 2, pp. 27-41.

Sbiera 1885: *Codicele Voronețean* (ed. și postfață G. Sbierea), Editura Academiei, București, 1885.

Sbiera 1897: I. G. Sbiera, *Mișcări culturale și literare la românii din stânga Dunării în răstimpul de la 1504-1714*, Tipografia R. Eckhardt, Cernăuți, 1897.

Schenker 1995: Alexander Schenker, *The Dawn of Slavic. An Introduction to Slavic Philology*, Yale University Press, New Haven/London, 1995.

Schwartz 1955: W. Schwartz, *Principles and Problems of Biblical Translation*, University Press, Cambridge, 1955.

Iuliu Scriban, *Biblia cuceritoare*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an LVIII (1940), nr. 1-2 (ianuarie-februarie), pp. 46-48.

Gheorghe Secaș, *Biblia sau Sfânta Scriptură 1968* (recenzie), în *Biserica Ortodoxă Română*, an. LXXXVII (1969), nr. 7-8 (iulie-august), pp. 845-846.

W.E. Shewell-Cooper, *Plants and Fruits of the Bible*, Darton, Longman&Todd, London, 1962.

Simonescu 1974: Dan Simonescu, *Mitropolitul Dosoftei al Moldovei*, în *Mitropolia Olteniei*, an XXVI (1974), nr. 9-10 (septembrie-octombrie), pp.738-746.

Simonescu 1959: Dan Simonescu, *Scriitorul Nicolae Milescu – la 250 de ani de la moartea lui*, în *Glasul Bisericii*, an XVIII (1959), nr. 1-2 (ianuarie-februarie), pp. 115-126.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în sesiunea ordinară a anului 1967. Spicuiți din sumarul ședințelor de la 3, 4 și 5 iunie 1967, în *Biserica Ortodoxă Română*, an LXXXV (1967), nr. 5-6 (mai-iunie), pp. 641-652.

Sporiș 2015: Valerica Sporiș, *I. Heliade Rădulescu – Biblia Sacra. Abordare stilistică*, în *Text și discurs religios*, 7/2015, 327-336.

Stanciu 2014: Antim, Ivireanul, *Scrisori* (ed. Mihail Stanciu și Gabriel Ștrempel, prefață de Stanciu), Basilica, București, 2014.

Stănculescu 1968: Nela Stănculescu, *Mitropolitul Dosoftei, 250 de ani de la moartea sa*, în *Glasul Bisericii*, an XXVII (1968), nr. 11-12, (noiembrie-decembrie), pp. 1193-1197.

Steer 2004: Roger Steer, *Good News for the World. 200 Years of Making the Bible Heard: the Story of Bible Society*, Monarch Books, Oxford/Grand Rapids, 2004.

Studii de limbă literară și filologie (ed. I. Gheție, L. Sfârlea, F. Șuteu, M. Combiescu), Editura Academiei, București, 1969.

Șerbănescu 1988: Nicolae Șerbănescu, *Biblia de la București. Trei sute de ani de la apariție (1688-1988)*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an CVI (1988), nr. 9-10 (septembrie-octombrie), pp. 70-82.

Șerbănescu 1965: N. Șerbănescu, *Episcopii Argeșului*, în *Mitropolia Olteniei*, an XVII (1965), nr. 7-8, pp. 602-630.

Șerbănescu 1980: Niculae Șerbănescu, *Trei sute de ani de la tipărirea la Iași a „Psaltirii de-nțăles a Sfântului Împărat Proroc David” de către Mitropolitul Dosoftei al Moldovei 1680 – 11 aprilie – 1980*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an XCVII (1980), nr. 11-12 (noiembrie-decembrie), pp. 1159-1172.

Șesan 1959: Milan Șesan, *Introducerea limbii române în biserică*, în *Studii Teologice*, 1959, nr. 1, pp. 57-61.

Ștrempel 1955: Gabriel Ștrempel, *Sprîjinul acordat de Rusia țiparului românesc în secolul al XVII-lea*, în *Studii și cercetări de bibliologie*, I (1955), pp. 15-42.

Ștrempel, 1997: G. Ștrempel, *Antim Ivireanul*, Editura Academiei Române, București, 1997.

Tappe 1968: E. D. Tappe, *Rumania and the Bible Society until the Crimean War*, în *The Slavonic and East European Review*, vol. 46, nr. 106 (Jan. 1968), pp. 91-104.

Silviu Tatu, *The Qatal/Yiqtol (Yiqtol/Qatal) Verbal Sequence in Semitic Couplets. A Case Study in Systemic Functional Grammar with Applications on the Hebrew Psalter and Ugaritic Poetry*, Gorgias Press, New Jersey, 2008.

Teodorescu, 1960: Barbu Teodorescu, *Episcopul Damaschin și contribuția sa la crearea limbii literare române*, în *Mitropolia Olteniei*, an XII (1960), nr. 9-12, pp. 627-645.

Teodorescu 1961a: Barbu Teodorescu, *Circulația vechii cărți*

bisericești, în *Biserica Ortodoxă Română*, 1961, nr. 1-2, pp. 169-194.

Teodorescu 1961b: Barbu Teodorescu, *Psaltirea – însemnări bibliografice*, în *Glasul Bisericii*, an XX (1961), nr. 5-6, pp. 496-527.

Teodosie 1999: Teodosie, Snagoveanul, *Cartea Psalmilor și importanța ei în viața pastoral-misionară a Bisericii*, Universitatea București, 1999 (teză de doctorat).

Thackeray 1909: Henry John Thackeray, *A Grammar of the Old Testament in Greek According to the Septuagint*, University Press, Cambridge, 1909.

Tit 1958: Tit, Simedrea, *Evangelhia – carte liturgică în limba română*, în *Biserica Ortodoxă Română*, an LXXVI (1958), nr. 12, pp. 1112-1119.

Tomaziu 1927: T. Tomaziu, *Noul Testament al Sfințitului Nicodem*, în *Biserica Ortodoxă Română*, seria II an XLV (1927) nr 12 (561), decembrie, pp. 758-766.

Tulbure 1909: Gheorghe Tulbure, *Activitatea literară a mitropolitului Andrei Șaguna*, Tipografia Arhidiecezană, Sibiu, 1909.

Turdeanu 1939: E. Turdeanu, *Din vechile schimburi culturale dintre români și Iugoslavia*, în *Cercetări literare* (ed. N. Cartoian), vol. III, Monitorul Oficial, București, 1939, pp. 141-218.

Tytler 1813: Alex Fraser Tytler, *Essay on the Principles of Translation*, Nelli & Co, Edinburgh, 1813.

Țepelea, 1994: G. Țepelea, *Mineiele de la Râmnic*, în culegerea *Pentru o nouă istorie a literaturii și culturii române vechi*, Editura Tehnică, București, 1994, pp. 236-269.

Urechia 1885: V. A. Urechia, *Schițe de Istoria Literaturii Române*, Tipografia Statului, București, 1885.

Ursu 1981: N.A. Ursu, *Un cărturar puțin cunoscut, de la mijlocul secolului al XVII-lea: Daniil Andrean Panoneanu*, în *Cronica*, nr. 43, XVI (821), 23.10.1981, p. 5, 8.

N. A. Ursu, *Contribuții la istoria culturii românești în secolul al XVII-lea*, Editura Cronica, Iași, 2003.

N.A. Ursu, *Debutul literar al lui Dosoftei*, în *Limba română*, an XXVI (1977), nr. 6 (noiembrie-decembrie), pp. 607-620.

Ursu 1976: N.A. Ursu, *Dosoftei necunoscut*, în *Cronica*, XI (1976), nr. 6 (523), pp. 4-6.

Ionescu 1948: D.G. Ionescu, *Scarlat Voinescu. Figuri buzoene din Revoluția de la 1848*, în *Chemarea Buzăului*, an IV (1948), nr. 178 din 13 iunie 1948, p. 2.

Votaw 1896: Clyde Votaw, *The Use of the Infinitive in Biblical Greek*, Chicago, 1896.

Andrzej Walicki, *The Political Heritage of the 16th Century and its Influence on the Nation-building Ideologies of the Polish Enlightenment and Romanticism*, în *The Polish Renaissance in its European Context* (ed. Samuel Fiszman) Indiana University Press/Bloomington and Indianapolis, 1988, pp. 34-60.

Weintraub 1988: Wiktor Weintraub, *Kochanowski's Fame*, în *The Polish Renaissance in its European Context* (ed. Samuel Fiszman) Indiana University Press/Bloomington and Indianapolis, 1988, pp. 303-321.

David Welsch, *Jan Kochanowski*, Twayne, New York, 1974.